

A SZEGEDI ÁLLAMI TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA KÉPZŐMŰVÉSZ TANÁRAINAK KIÁLLÍTÁSA*

(BUDAY LAJOS, FISCHER ERNŐ, CS. PATAJ MIHÁLY,
SZABÓ MIKLÓS, SZATMÁRI GYÖNGYI, VINKLER LÁSZLÓ)

Napjainkban szinte fő kérdéssé válik világszerte a művészetben az etikai kérdés: akar-e és tud-e mondani valamit a művész, vagy pusztán ismétél, utánoz s nem igazi szükségletet, hanem megszokásból vagy divatból táplálkozó keresletet elégít ki? Akar-e, tud-e feladatot vállalni, s feladatával járó kockázatot is vállalni a művész, vagy csak ügyesen lavíroz, hideg fővel számítva ki a pillanatnyi sikerekkel kecsegtető utat?

... De hát választhat-e egyáltalán a művész a lehetőségek között? Mert *válogatni* válogathat; az eklektika éppen a műveltségi követelmény által alig mellőzhető — de hogy választhat-e, az már benső ügy. Látszólag szabad a választás. Mikor a műteremben egyedül marad eszközeivel, sem műkereskedő nem köti meg a kezét, sem kultúrpolitika nem befolyásolja. Mégis vajon csak és egyedül önmaga zárt énjéből kell megszülnie választását? Nem, sőt ellenkezőleg. Minden kor minden nagy művésze igehirdető, forradalmár és pedagógus. Az igazi művész nem ezek gesztusait veszi fel, de választása révén ilyenné lehet ő is...

A művészt tehát irányíthatják lelkesítő eszmék, de nem tehetik ezt meg hivatali regulák. Ez utóbbiak megbosszulják magukat, amint a mi nemzedékünk ezt alaposan megérezte. A jó választásnak azonban csak egyik fontos feltétele az említett őszinteség. Utána mindjárt az a kérdés következik, hogy merre is induljon hát el korunk magyar képzőművésze?

... Ha a kiállító első lépését akarom jellemezni, akkor általánosságban azt mondhatom róluk, hogy felismerték: európai művészet egyúttal a magyar művészet is — az elzártág, elszigeteltség elvét és gyakorlatát tagadniuk kell mai képzőművészeinknek. Elmondhatjuk azonban az előbbi fordítottját is. Mert hiszen könnyű volna a tanulmányutak füzérére fűzni, ellesni és követni a világban látottakat. Tanulni s a tanultakat a maguk talaján értékké növelni azonban sokkal nehezebb, de ez az igazi művész feladata...

A nagyközönség és a művészek között még távolról sincs meg a szükséges kapcsolat. Az iskolai oktatásban érdeménél kisebb szerepet kap az e téren szükséges esztétikai nevelés, nem tudjuk elfogadtatni azt a tényt, hogy a vizuális kultúráltság, a korszerű ízlés termelési, mondhatnánk ipari tényező. Kétségtelen, hogy a közönség ennek ellenére szükségszerűen a korszerűség irányába halad, ez azonban csak tendencia, a tömegek ízlése lényegében még mindig a múlt századi mintákhoz tapad. Mivel azonban az akadémizmus szállította művek ürességét közben minden fórumunk felismerte, s ezt folytatni nem kívánja, sokan úgy érezték: középutat kell találni, hogy a közönség is megérthesse, mit ábrázol egy-egy műalkotás, de az mégse legyen akadémikus jellegű, vagy fotográfiákhoz hasonlóan naturalista. Így jöttek létre nagy számban olyan munkaeszközök tartó, kancsót emelő, táncot lejtő figurák épületeken, kinn és benn, amelyek igazában senkinek sem okoznak örömet; se az elmaradott ízlésnek, se a korszerűnek...

Tévedés pedig általában elítélni valamely művészi irányzatot; akár a naturalizmust, akár absztrakciót, különösen eszközeiket. Egy műalkotásnál sosem az a baj, ha naturalista, vagy absztrakt, hanem az, hogyha nem mond semmit.

Úgy érzem, hogy a Szegedi Tanárképző Főiskola képzőművész tanárai egészében véve nem az ügyes középút, hanem a szintézis felé haladnak. Ha ezen az úton folytatják művészi tevékenységüket, akkor mind több olyan elemet tudnak feltalálni benne, ami alkotásaikat társadalmi érvényűvé teszi. Kívánatos volna, hogy alkotó útjukat erősítsék s ne akadályozzák a művészetüket érő hozzászólások.

SOLYMÁR ISTVÁN

* Részletek a megnyitón elhangzott beszédekből.